

Яцишин С.Р.,  
ст.викладач кафедри  
обліку та контролю в  
невиробничій сфері,  
ТАНГ

## АНАЛІЗ РЕЛЕВАНТНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УПРАВЛІННІ ВИТРАТАМИ ВИРОБНИЦТВА

*Прийняттю правильних та своєчасних управлінських рішень щодо підвищення ефективності та доцільності понесених витрат швейного виробництва передуює обґрунтування їх природи, тобто визначення якими є дані витрати, та як вони себе «поводять» (реагують на зміни у діяльності промислового підприємства). Для цього необхідний аналіз релевантної інформації, а саме аналіз витрат швейного підприємства. Мова йде про оцінку факторів рентабельності, вибір найбільш вигідних замовлень, планування майбутніх напрямів виробничої діяльності, оцінку виробничих запасів, розподіл та мінімізацію виробничих витрат, визначення рівня беззбитковості, можливих фінансових результатів у разі зміни відпускних або закупівельних цін тощо.*

*Управління собівартістю швейної продукції на основі аналізу витрат виступає одним із основних елементів управлінського обліку. Ми вважаємо, що у цьому аспекті аналіз витрат діяльності виконуватиме наступні основні функції:*

- визначення та оцінку величини виробничих витрат у розрізі конкретних найменувань швейних виробів або підрозділів підприємства (об'єктів калькулювання);*

- управління вартістю, отримання достовірної інформації щодо собівартості швейної продукції та використання її управлінським персоналом для прийняття відповідних рішень по визначенню відпускної ціни, якості продукції, технології виробництва тощо;
- безпосереднє дослідження даних по виробничих витратах, подання їх у вигляді інформації, придатної для управлінського планування і контролю, прийняття рішень щодо короткострокового та довготермінового характеру дій.

Характерною особливістю аналізу витрат швейного підприємства є довільна форма та методика його проведення. Виходячи з абсолютно внутрішнього його характеру (жодний нормативний документ не регламентує порядку проведення та форми представлення результатів такого аналізу витрат діяльності), тобто останнє визначається управлінським персоналом підприємства в залежності від поставленої мети, технологічних особливостей виробничого процесу та вимог власників підприємства щодо економічного розвитку фірми.

Таким чином, процес управління собівартістю швейних виробів пропонуємо розділити на наступні основні етапи: -прогнозування рівня витрат; -визначення фактичного рівня витрат та відхилень; -контроль та аналіз витрат; -менеджмент витрат. Метою останнього етапу є прийняття управлінських рішень щодо затверджених змін до нормативних калькуляцій і вирішеннях існуючих проблем, як процес вибору між альтернативними методами дії.

Пропонуємо дослідити «поведінку» витрат на підприємствах за допомогою останнього із запропонованих методів, який займає важливе місце у процесі підготовки управлінського рішення чи проекту щодо калькулювання собівартості продукції, під час проведення експертизи й оцінки витрат і, загалом, є важливою частиною управління собівартістю у швейній галузі.

Перед усім визначимо характер поведінки витрат швейного підприємства і динаміку їх формування та розподілу. «Поведінка витрат» - це характер їх реагування на зміни у діяльності виробництва. Зміни у складі та величині витрат відбуваються під впливом певних подій та операцій (факторів виробництва), що мають місце у процесі господарської діяльності швейного підприємства, які в кінцевому підсумку матимуть вплив і на фінансовий результат.

Ми вважаємо, що функціонально описати взаємозв'язок між витратами та факторами, що їх формують, дуже важливо, оскільки це дозволяє передбачити майбутні витрати. Останнє із зазначеного є необхідним для прийняття ефективних управлінських рішень на швейних підприємствах, оскільки більшість із них, а саме ті, що приймаються в короткостроковому режимі управління підприємством, ґрунтуються на вивченні цього співвідношення. При цьому, основним фактором, який впливає на формування витрат виробництва, виступає обсяг виготовленої продукції.

Проведення розрахунків, що пов'язують між собою витрати швейного виробництва, обсяг виробництва та прибуток, здійснюється виходячи із сукупності передумов.

Першою з них, як на наш погляд, виступає необхідність класифікації загальної суми витрат за критерієм залежності їх величини від обсягу виробництва. В залежності від того, як загальні витрати швейного підприємства реагують на зміну рівня ділової активності, відповідають йому, вони поділяються на змінні, умовно-постійні та змішані (напівзмінні).

Така класифікація можлива в межах виробничої діяльності відповідного масштабу, який часто в економічній літературі називається діапазоном передбачення, діапазоном ділової активності. Він подається у вигляді інтервалу обсягів виробництва, в межах якого характер динаміки змінних, умовно-постійних, відповідних цін на продукцію та прибутку підприємства можна передбачити з достатньою ймовірністю. Він встановлюється виходячи із потужності підприємства та попиту на випускаючу продукцію. Заданий цими двома основними факторами, обсяг виробництва, в свою чергу, зумовлює величину спожитих ресурсів, систему організації виробництва, структуру управління підприємством та інші його параметри, включаючи величину постійних витрат. В межах відповідного обсягу виробництва загальна сума постійних витрат не

змінюється. Таким чином, другою умовою для проведення аналізу «витрати - обсяг виробництва - прибуток» є попереднє визначення так званого релевантного обсягу виробництва (діапазону ділової активності).

Третьою передумовою аналізу виступає постійність цін, тобто вихідна співставність цін на матеріальні та трудові ресурси, а також на готову продукцію.

Передбачена незмінність в ефективності виробництва є четвертою умовою при проведенні аналізу. Це означає, що розрахунок по співвідношенню витрат, обсягу виробництва та реалізації продукції будується з врахуванням заданої продуктивності підприємства, яка протягом аналізованого періоду не буде піддаватися значним коливанням.

П'ята передумова встановлює рівність виробництва та реалізації продукції в межах періоду, що розглядається. Це означає, що вся виготовлена продукція буде реалізованою, та підприємство не планує створювати із спеціальною метою значних запасів нереалізованої готової продукції.

Дотримання вищезазначеного переліку виступає вихідною умовою об'єктивності тих розрахунків, які будуть виконуватися при проведенні аналізу співвідношення між витратами швейного підприємства, обсягом його виробництва та одержаним прибутком.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ТЕРНОПІЛЬСЬКА АКАДЕМІЯ НАРОДНОГО ГОСПОДАРСТВА

# ***НАУКОВІ ЗАПИСКИ***

***Збірник наукових праць кафедри економічного  
аналізу***

***Випуск 12***

***Частина 1***

Тернопіль  
“Економічна думка”  
2003

## НАУКОВІ ЗАПИСКИ

*Збірник наукових праць кафедри економічного аналізу. Випуск 12.  
- Тернопіль: Видавництво "Економічна думка", 2003 р.*

*Розрахований на фахівців, які цікавляться проблемами вдосконалення методології та організації економічного аналізу, обліку та аудиту. Може бути корисним студентам, аспірантам, викладачам вузів.*

### РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

*Шкарабан С.І., д.е.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України, зав. кафедрою економічного аналізу ТАНГ.*

*Рудницький В.С., д.е.н., професор, зав. кафедрою аудиту Львівської комерційної академії.*

*Литвин Б.М., д.е.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України, зав. кафедрою економіки і управління будівельним комплексом ТАНГ.*

*Фаріон І.Д., д.е.н., професор, зав. кафедрою економіки та аналізу невиробничої сфери ТАНГ.*

*Крупка Я.Д., д.е.н., професор, зав. кафедрою обліку і аудиту інституту економіки і менеджменту інвестицій ТАНГ.*

*Мех Я.В., к.е.н., професор, директор інституту обліку і аудиту, зав. кафедрою обліку, ревізії і аудиту ТАНГ.*

*Карпик Я.М., к.е.н., доцент ТАНГ, академік Академії економічних наук України, генеральний директор ВАТ "Тернопільський радіозавод "Оріон".*

**Відповідальний за випуск – д.е.н., професор Шкарабан С.І. (ТАНГ)**

**JSDN 966-654-007-X**

**Свідоцтво про державну  
реєстрацію друкованого  
засобу масової інформації  
ТР№288 від 22 лютого  
2000 р.**

**Зареєстровано Вищою  
атестаційною комісією  
України як фахове  
економічне видання  
(бюлетень ВАК України №4,  
1999.с.48)**

**Підписано до друку 10.01.2003 р. Зам.150. Наклад 180.  
Друкарня ВАТ "ТРЗ "Оріон", м. Тернопіль, вул. 15 Квітня, 6**

Кульчицька Р.Б.	Аналітичний огляд світового досвіду страхування депозитів.....	85
Бенько І.Д.	Аналіз фінансових аспектів реструктуризації зв'язку.....	86
Артус М.М.	Аналіз стратегій ринкового ціноутворення суб'єктів господарювання.....	88
Шеремета М.Й.	Стратегічний аналіз інвестицій в реальні активи підприємств .....	91
Борсук В.О., Борсук С.В.	Деякі аспекти формування і аналізу джерел інвестиційної діяльності.....	93
Попович П., Кузів М.	Аналіз впливу інфляції на фінансові результати.....	95
Рожельок В.М., Хархут Н.М.	Облікова інформація, як визначальний фактор фінансово-економічного аналізу власного капіталу підприємства.....	98
Загородна О.М.	Аналіз якості продукції.....	100
Дрозд Т.І.	Роль та значення економічного аналізу на етапі стратегічного планування маркетингової діяльності...	105
Єленчук С.Г.	Аналіз застосування методів визначення ринкової вартості основних засобів в Україні.....	107
Монастирська Н., Монастирська Н.	Аналіз проблем формування та реалізації фінансової політики органами місцевого самоврядування.....	109
Бабій В.М.	Облікова політика підприємства та принципи її формування.....	111
Монастирська Н.	Аналіз ролі місцевих фінансів в соціально-економічному розвитку адміністративно-територіальних формувань.....	113
Сидорчук Я. М.	Аналіз розвитку системи масових електронних платежів населення за товари і послуги.....	114
Мацегора І.А.	Облік статутного капіталу відкритих акціонерних товариств в сучасних умовах .....	116
Мацегора І.А.	Порядок нарахування та сплати дивідендів в акціонерних товариствах в умовах трансформації економіки України.....	120
Тринька Л.	Адміністративні витрати: їх зміст та роль в управлінні підприємством .....	123
Жук Л.І.	Безготівкові розрахунки – елемент грошового обігу..	124
Жук Л.І.	Суть безготівкових розрахунків та їх народногосподарське значення.....	126
Яцишин С.Р.	Аналіз релевантної інформації в управлінні витратами виробництва .....	130
Уніят Л.	Аналіз ризику проектів з виготовлення молокопродуктів підприємствами західного регіону.....	132
Шестерняк М.	Удосконалення аналітичних процедур в організації контролю основних засобів бюджетних установ .....	135
Кончин В.	Порівняльний аналіз забезпеченості технологічним капіталом країн Європи та перспективи їх міжнародної спеціалізації у системі “нової економіки”.....	138
Собчишин Н.	Аналіз платоспроможності як найважливішої характеристики фінансового стану підприємства.....	145
Олійничук В.М.	До питання щодо теоретичних засад розвитку інноваційної діяльності.....	148
Ярошук О.В.	Аналіз показників фінансової платоспроможності підприємства.....	151
Костецький Я.І.	Проблеми зниження собівартості продукції та підвищення рентабельності виробництва.....	154
Кулик Р.Р., Кулик Ю.Р.	Застосування функціонально-вартісного аналізу для оптимізації організаційної структури підприємства..	156